

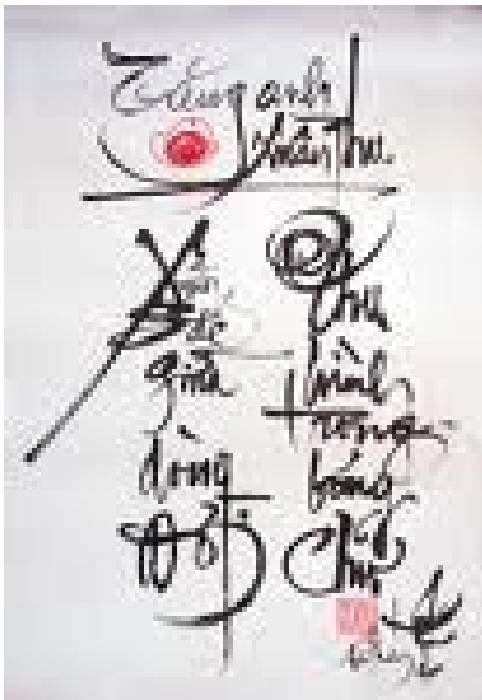
Chữ i Câu Đòi.

Tác Giả: Nguyễn-Phú-Long.

Thứ Năm, 30 Tháng 12 Năm 2010 07:33

"Bài viết có các lý thú của văn học Nguyễn-Phú-Long, mang tên Chữ i Câu Đòi, mặt chữ i chữ đ c thù của dân Việt. Giáo sư Đàm-Trung-Pháp, trong bài nói chuyện, ở Dallas TX, in trong tạp chí Giai-Phạm Trầm-Hoàng 11, mùa Thu 2008.

Chữ i chữ đ này đòi hỏi mức độ "thông minh ngôn ngữ" (Linguistic intelligence) rất cao."

Trong hai năm nay (2006 và 2007) có gần bốn trăm Nguyễn Đán là bác sĩ Nguyễn Văn Bá (thi văn khoa sĩ Văn Bá) ở bên Pháp, lại góp cho tờ báo có tôi cùng tác mặt viết đi đi các bên trong ban chấp hành ai sinh văn thơ thì đi lại cho mùa Xuân thêm rộn ràng phồn thịnh. Thoạt đầu, năm ngoái, năm Đinh Hợi, tòa báo nhận được ra của bác sĩ Bá như sau

"Thưa ông bác Hồ tôi xin, chữ Th, ng, i hàng xóm,
sang mùa xuân heo n u cháo." Nguyễn-Văn-Bá.

Vì chữ -bút bên bờ trăm chuyên từ A và Z vậy mà cũng hăng hái nhào vô vậy tìm chữ đi đi về về chuyên cho mặt ngữ i mà trong đó hẳn hẳn có kết viết này, cùng tham d hào hng.

Khách quan mà nói, cái màn văn chương câu đi là rất xa xa trong thời buổi bây giờ. Bây giờ thơ Đ đng luật x đng h a, mặt số v thi sĩ còn chng đ ý ch đng nói từ câu đi. Nhưng bên chúng tôi, nay nhận đ đ c câu đi thì thơ y, h c h i, bi t thêm cũng là đi u hay hay, l l , đ r i ai n y m sách, suy nghĩ, đi n thơ i, thơ o lu n, h i han, lung tung, k nhanh k ch m, cu i cùng, mặt số anh ch em cũng tham d tích c c, k t qu r t h h i, đã ph bi n trên báo số Mùa Xuân 2007 với m y v đi, ch c ch n là không hay l m, h n th n a, có mặt hai câu cũng chng ch nh l m, nhng quan trọng là đã b y t đ đ c s h đng đng cho không khí ngày t t thêm xôm t , tng bng:

Chị Câu Đòi.

Tác Giả: Nguy&n-Phá-Long.

Thứ Năm, 30 Tháng 12 Năm 2010 07:33

1.- “Nhân khi bà Háu kháa thân, ông Viên, ká láng giáng,
đái báy trò khá mua vui.Nguy&n-Phá-Long.

2.- “Đái khuya cô Miáu gái máo, anh Máo, dân phá thá,
đán hòa táng mán káu đám.Nguy&n-Thá-Ngác-Dung.

3.- “Đái khi chá Háng ngám trắng, anh Thiám, bán nghá sĩ,
ra chá bóng nguy&t làm thá.Phan- Khám.

Thái gian thám thoái thời đáa, táng váy là xong rái, trác thám năm Máu Tý, năm con
chuát, bác sĩ Bá không quên, lái mái gái cho anh em câu đái mái, nái dung vá cu Tý, ngán thái,
háp đán, rát thái sá và cũng rát...”hác búa” nhá sau:

“Chuát lác tá hon, thá gám phán ráo”Nguy&n-Ván-Bá.

Đá có chút kinh nghiám tá năm cũ, chuyán này không án ào xán xao máy, mái ngái âm
thám sáng tác, viát viát, xáa xáa, rái lán lát gá kát quá cho chá bút đá lái káp đáng tái giao
duyán trên sá báo Mùa Xuân 2008. Năm nay có mát hai vá mái tham đá và mát hai vá cũ ...”bá
cuác chái.”

1.- “Khá ám thân thán, háu án quá lánh.” Lý Hiáu.

2.- “Đá sám mùi mán, đáng khoe cáng dài.”Nguy&n-Phá-Long.

3.- “Cáp cái đán dài, há thán án sáu.”Ngái Đá-Lát

4.- “Ngáa khán má tháng, ngá nguáy áuái dài.”Nguy&n-Thá Ngác-Dung..

Phám chát máy vá đái năm nay cũng làng nhàng nhá năm trác thái. Liáu bác sĩ
Nguy&n-Ván-Bá còn áu ái nhá đán anh em trong nháng mùa Xuân tái kháng nhá? Hy váng
cháng quên đáu! Chá chát là đá tài, đá tài thì còn rát nhiáu, Trong sá mái hai con giáp, mái sái
hát Đánh Hái, Máu Tý! Váy còn Ká Sáu, Canh Đán, Tân Máo, Nhâm Thán, Quý Tá, Giáp Ngá, át
Mùi, Bánh Thân, Đánh Đáu, Máu Tuát... cháng biát bá nhán, nay vái tuái tác quá thát tháp, da
xáng nhá.. “phán ráo”, còn bao nhiêu cá hái đá pháng đái qua lái háng năm!

Ngái ta có câu “tháng Giáng là tháng án chái...” nháng phán ráo thì án chái nái gì? Mát
khá tháy câu đái cũng là mát thá loái ván cháng giao du thách thá. Cũ mà mái bái tá trác đán
nay chá có bao nhiêu ngái tham đá, mái mà cũ vì tán nhán đá sá đáng tá lâu, nên thái thì
cũng nhá án chái tháng Giáng, cám cái giát thì giá, máo muái, tán mán tán mán nhác lái đái
đáu trong sách vá cáa ngái xáa, đá mát sá ít, ai rán nh, xin mái đác, cũng là đác vái mác đách
giát thì giá nhán rái.

“Đái đáu” á đáy chá c chán ván còn nhiáu thiáu sót náu kháng muán nói là sai sót, nên ác
mong quý vá thác giá, tráng tháng rán mác này bá tác thám cho đáy đá thát cảm
án.

Trác hát xin nhá cho, khi nào đái câu đái do mát ngái làm ra thì mát vá gái là vá trán, mát
vá gái là vá đái. Náu mát ngái nghĩ ra mát vá đá ngái khác làm vá kia thì vá ngái nghĩ ra
trác gái là vá ra mà vá ngái làm ra sau gái là vá đái. Đái câu đái mát ngái làm ra thì chá cuái
vá trán phái là táng trác, chá cuái vá đái phái là táng báng. Khi treo lên thì phái treo vá trán
bán tay phái, vá đái bán tay trái. (Bán phái, bán trái cáa ngái đáng á ngoái tráng vào trong
nhà.)

Tái sao lái phái thá! Nhá vái hai vá, treo vá nào bán nào cháng đác. Rá rác rái! Bám, máy
cái phái thán, phái thá kia là nháng đáu cháp ra tá sách “Ván- Hác Viát Nam” cáa cá
Đáng-Quáng-Hám. Báy giá, theo nguáy, phái cũng đác mà kháng cũng đác, có sao đáu.
Giáng nhá làm thá các cá ta xáa báo phái giá niám, luát, ván, đái..nháng nay ta cháng...”ke”, cá
sáng tác khái khái cũng đáu có chát tháng táy nào!

Ngái trá sá ít câu đái gái qua lái, mát đác tán cáa câu đái hai ngái làm, là “ngay láp tác”,
ngái ra câu đái và ngái đái lái, tráng háp này, tháng đái dián nháu, kháng có thá gian

Chị Câu Đố.

Tác Giả: Nguy&n-PháLong.

Thứ Năm, 30 Tháng 12 Năm 2010 07:33

tháng tháng suy nghĩ...cái lý thú, cái đáng khám phác mát phán là nhá váy.

Câu đái tháng ngán và không giái hán, nghĩa là muán làm dài ngán bao nhiêu chá cũng đác, mián là sá chá hai vá báng nhau là đác. Trong đác san Xuân Hy Váng Máu Tý 2008 cáa ngái Viát vùng Richmond, VA văn sĩ Lê Tháng ká tráng háp có ông quan đi ngang tháy Công-Duá đang chái vái sáu báy đáa bán, láy đát sét nán con voi bát bán con cua làm chân, bát hai con bám làm tai, bát mát con đáa làm vòi nên con voi đát mà biát đi, biát váy tai và co vòi lên xuáng trông rát ngá nghĩnh, ông muán thá tài chú bé, mái kêu tái nói:

- Mà y đã đi hác rái, váy tao ra mát câu đái, náu đái đác tao tháng tián nhe!

Công-Duá gát đáu, hái:

- Thá ông là ai, làm gì mà có tián cho tôi, xin cho biát đã!

- Ta là Quan Lang Trung, mái tháng lãnh hai ngàn thách lúa đác không!

Quan Lang-Trung trá lái xong bán ra câu đái:

“Đáng tá lác thát nhân, vô nhá nhá sáo.” (Trá nít sáu báy đáa, không ai hán mà y khéo)

Công-Duá đái lái: “Lang Trung nhá thiên thách, mác nhác công...” (QuanLang hai ngàn thách, không ai báng...)

Quan Lang hai ngàn thách, không ai báng ông...

Quan Lang Trung ngám nghĩ mát giây rái nói:

- Mà y đái nhá váy không đác, vá ra có 9 chá, cáa mà y có 8, thiáu mát chá!

- Bám quan, tôi có sán hai chá, ông cho tián thì tôi nái tiáp chá “Liêm” còn náu không cho thì tôi sái chá “Tham” chá đầu phái vá đái cáa tôi thiáu mát chá.

Quan cháu là giái. Vá sau Vũ Công Duá đá tráng nguyên năm 20 tuái, làm quan đán chác Đô Ngá Sĩ cuái đái Lê.

Nhá ta tháy, mát cáp câu đái do hai ngái làm tháng lý thú hán mát nguái và đôi khi nó trá thành giai thoái nhá mãi vá sau. Ngái làm vá ra tháng đá phái suy nghĩ hán ká đái lái, nháng vá đái lái nhiáu phán háng đác sá khen ngái “tám tác” hán.

Đôi lúc ngái ta báo câu đái là đá, nhá “Bá đi làm” đái vái “má trông nhà...”... Đúng! Nháng thác tá, đây chá là lái nói tháng, phân tích ra, cháng tháy tí văn cháng nào, không thá ká đó là đôi câu đái. Vì náu câu đái nhá thá thì có biát bao nhiêu mà ká. Tuy nhiên nhiáu khi hai câu đái nhau ngán ngái, tám tháng nhá trên đây ghép lái, lái trá thành mát câu ngán ngái nhiáu ngái sá đáng:

“Ông ăn chá, bà ăn nem.”

“Tráng đánh xuôi, kán thái ngác.” v...v...

Có tráng háp vá ra khó quá cháng ai đái lái đác, thí dụ khi xáa, bà Đoàn -Thá- Đám, đang tám, tiáng nác mát xái ào ào, tiáng chiác gáo đáa vác vào chum sành áp áp, thì nghe đáp cáa bathroom rám rám.

-Ai đó?

-Tráng Quánh đây! Má cáa, má cáa!

-“Đá tráng vá bì bách” đái đi rái cáa sá má.

Ông Tráng cáng háng, cháu thua! Đi chá khác chái. Tráng Quánh lúc đó đang là hác trò cáa thân phá bà Đám, đành ôm hán đá mát sá háa hán, ngàn năm mát thuá, thám nhá múi mít.

Câu đái này có nhiáu ngái đái sau cá gáng đái thá, nhá “Trái xanh máu thiên thanh.” Thì cũng tám thôi chá chá đác chánh vì chá máu và chá vá không đái, cũng không theo ý cáa ngái ra câu đái. (Theo sách Chinh Phá Ngâm Kháo Đánh cáa cá Đá-Nguyên Nguyán Văn Nguyán.).

Ví dụ Tráng Quánh đái đác vá ra thì sao nhá? Thì cáa phòng tám phái má chá sao! “Nhát ngôn ký xuát tá mã nan truy”. Chá tín báy giá là rát quan tráng.

Chị Câu Đòi.

Tác Giả: Nguyăn-Phău-Long.

Thứ Năm, 30 Tháng 12 Năm 2010 07:33

Mái chàng vào cáa vào nhà,

□□□□ *Dù ai có hái nói là rá, con. (Ca-đao)*

Vá ra khó đán nái cháng ai đái đác cũng không phái là điáu hánh đián cho ngáoi ra câu đái, và giá thá nay bà Đoàn-thá-Đám còn sáng cháa chác bá đã đái đác câu đái cáa chính mình. Thá nên trong cuác giao du xáng háa thá Đáng luát, mát sá tác giá bài xáng tháng tránh nháng ván quá khó gái là tá ván, làm bí ngáoi háa ván, gây khó khăn cán trá tình giao háo văn cháng.

Nháng giai thoái văn cháng vá câu đái giáa hai ngáoi ká sao cho hát, mùa Xuân ngày ráng tháng dài, xin phép nhác lái mát tráng háp có tính cách quác thá nhiáu ngáoi đã biát rái, nháng vô cùng lý thú.

Xáa, vào đái vua Trán Anh Tông (1293 -1314) Tráng nguyên Mác-Đánh-Chi đác cá đi sá sang Táu. "Sau bao ngày hành trình đoàn sá Đái Viát đã đán ở Pha-Láy (Nay là Háu Nghá Quan). Rái thay gáp ngày máa to gió lán nên đoàn sá đán cáa ở sai hán vái viên quan coi ở nhà Nguyên, cáa ở đã bá đóng kín. Mác Đánh Chi nói mãi, ngáoi Nguyên ván không cháu cho qua. Sau há vát tá trên ở xuáng mát vá câu đái, bá o há đái đác mái cháu má..." (Trích Mác-Đánh-Chi, Quánh Cá viát trong bá sách Danh Nhân Đát Viát (táp 2) nxb. Thanh Niên □ Hà-Nái 1989)

Câu đái "vát tá trên ở" nhá sau:

"Quá quan trì, quan quan bá, nguyán quá khách quá quan."

Vá đái thán Viát Nam bán áng kháu đái ráng:

Xuát đái đá, đái đái nan, thánh tiên sinh tiên đái."

Rái bá o quân sĩ viát ra đá "vát trá lên ở". Vá đái tài tình, thát chánh. Chá nhá mát lái phân trán báy tá, nhánh ná mà lái làm thành vá đái. Đám con cái thiên tá trên ở nhán đác, châu đáu, chúm mũi, nhao nhao:

- Lá coi! Bá lá bái thán Giao-Chá nó lái làm sao?

- Ở y à! Nó máu lái. Nó nói cái câu lái láy đá dzái, nháng lái lái thì nó tháy khó quá má tá má nái! Cái ná lái trác li mà!"

- Ngá biáu nó lái, nó không lái, nó lái biáu ngáoi lái! Ngá piát lái nám thao!

- Láu có lác, ngá lái dzái mà, nó phái lái thì ngá mái cho nó li qua chá!

- Quân sĩ đâu! Đáng cáng cài then, chán thát ká! Láy ráu uáng ngá uáng chút chút cho ám cái báng phá há rán, nhìn tái bay tá háu láng thát là láng,ngá láu có sá nó uáng chát cha ngá chá!

- Láng dzái! Láng dzái! Mà coi ká đái Xá Tháu, nó viát thá tác là nó lái dzái mà!

- Nó lái dzái à! Cái tháng khá á-Nám giái quá xá quáa xa!

Kát quá sau đó cáng má, cá đoàn bác sang ranh giái thá thái thông thá, không phái làm thá tác tránh há chiáu nháp cánh (Chinese Visa) nhá hián thái...

Tóm tát thêm đôi đái uá quan tráng, cũng theo sách "Văn-Hác Viát-Nam" cáa Đáng-Quáng-Hám do Trung Tâm Hác Liáu Bá Giáo Đác xuát bán thì câu đái là nháng câu ván đái đôi vái nhau thá nào cho ý, chá và luát báng trác cân xáng nhau.

1.- Đái ý: Là tìm hai ý táng gái cân nhau mà đát thành hai câu sáng nhau.

2.- Đái chá: Thì hai chá phái cùng mát lái mái đái nhau đác. Danh tá vái danh tá, đáng tá vái đáng tá, chánh thoái vái chánh thoái vá...

3.- Vá báng trác thì báng đái vái trác, trác đái vái báng. Náu không đái đác thá, thì ít nào cũng phái cho luát tiáng cuái vá trán trái vái luát tiáng cuái vá đái.

Nháng câu đái thá phái theo đáng luát báng trác cáa hai câu thác hoác hai câu luán trong lái tháng ngữ ngôn hoác tháng táng.

Chị Câu Đồi.

Tác Giả: Nguy&n-Phú-Long.

Thứ Năm, 30 Tháng 12 Năm 2010 07:33

Dù là người ta, thuở trẻ của câu đồi thong vút bóng chèo Tầu và chèo Nôm mờ kim nhũ trên hai tấm gương sơn đen, sơn đỏ, trên hai mảnh vải, hoặc giấy dài, bài trí cân đối hai bên ban thờ thờ quách, thờ tiên, hai bên cửa ng nhà, đình chùa, văn miếu v...v... từng ngày chèo quách ngọ phở bình rưng mồi thay thế bóng tiếng Việt và đôi khi chèo Việt cũng vút theo lối thơ hời hợt tiếng Tầu cho đẹp mắt.

Câu đồi mắt người sáng tác thơ, phú, t...thơ ng phở bình bóng cách “Dán ngay lên cật” như thi sĩ Trần-T - Xuân đã làm:

“Việt vào gậy dán ngay lên cật,
Hỡi mày mà rưng dật hay hay?
Rưng hay thì thơ là hay!”
Không hay sao đi đợ ngay tú-tài!
Tú Xuân.

Câu đồi chúc mừng, câu đồi hai người làm trẻ lên thì còn gọi qua lối thông báo cho nhau. Thuở trẻ không có E-Mail, không có bưu điện. Gọi qua lối cho nhau không d, như ng đôi khi lối tở nên hình ảnh, ch ch thơ t đợ, nên thơ, thí dụ: Có ông “đợ n” nhân ngày tở làm đôi câu đồi tở ng ông “đợ kia” làng bên bên bu c phong thơ có câu đồi vào mắt cảnh đào rởi sai chú h c trò ôm, ch y vút đã đem qua. Thơ ng bé tở i thơ h n h n:

- Thợ a thơ y, thơ y con sai con đem sang bưu u thơ y.

Ông đợ kia, hỡi hạnh di n, m m c c v vì thơ y “thợ ng nh” nói có mắt câu mà... nhieu đi p t “thợ y” quá! Song đang lúc vui, ông đợ kia m chi c tráp sơn đen cho chú bé vài xu sau khi b o nó v nói v i ông đợ n (ông cũng m c lối đi p t)

- V nói v i thơ y là thơ y cảm n thơ y con.

Việt thù t c nhau c a các sĩ phu vào nhợ ng ngày Xuân xợ a thơ ng tao nhã, trân trọng nhợ v y. Đợ c bi t ng i ta còn nghĩ ra câu đồi oái oăm, c u k đợ t đợ i hoặc ra cho b n bè đợ i chợ i cho vui. “Phép đợ i là m t đợ c tính c a vắn Tầu và vắn Ta, nó có công đợ ng r t l n n i s vút vắn, không nhợ ng trong v n vắn, bình vắn mà c vắn xuôi cũng v y.”

Lại rai c m cúi vút, bóng đợ a con x t đợ n nói:

- Con ch y ra ch , b c n gì không?

- Con mua cho b cái bánh chợ ng. Tao đang...”Chợ i Câu Đồi”, làm bình ng n u c m hôm nay.

Hôm nay đã là sau tết Nguyên Đán g n con trăng, chợ ng nghe tiếng nhợ c lối ca bài “Ly Rợ u Mợ” n a, bài “Xuân này Con không V” cũng im h i lợ ng tiếng chợ Xuân sau. (Xuân này là h n ba m i Xuân con chợ a v r i M i!)

Hôm nay cũng chợ ng còn “Câu đồi đợ”, nhợ ng “bánh chợ ng xanh” thì n i khu thơ ng m i v i các s n ph m Á-Châu, v n thơ y b y bán đợ u đợ u, quanh năm, bình thợ ng.

Cũng bình thợ ng, thơ nh thơ ng lối i nh n đợ c thi p hợ ng c a b n bè thơ hợ thơ nh t (thợ hợ lốt đợ ng.) báo tin con cháu, thu c thợ hợ thợ hai, thợ ba lợ y v , lợ y chợ ng. Mợ ng rợ m thi p ra coi, cũng bình thợ ng thôi, thơ nh thơ ng thơ y trợ ng hợ p cô dâu là Việt chú rợ là Mợ hoặc tân lang thì ng i mình còn giai nhân lối dân b n x , bên nh đợ n đôi câu đồi “mợ ng đám c i” trong sách “Giai-Thợ i Câu Đồi” c a Quợ nh-Liên-Tợ Bợ o-Vân tợ c cợ giáo Bùi-Vắn-Bợ o, thân sinh nhà vắn Bùi-Bợ o-Trúc b y g i .

“Tợ hợ ng vợ ng v n, cho nên em vợ làm dâu ông Hoa-Thợ nh-Đợ n.
Nguyợ t lão xe duyên, thành ra anh đợ rợ bà Trợ ng-Nợ -Vợ ng.”

Chị Câu Đ.

Tác Giả: Nguyễn-Phú-Long.

Thứ Năm, 30 Tháng 12 Năm 2010 07:33
